

СТАНОВИЩЕ

**относно дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
в п. н. 1.3 Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението по английски език)
на тема „Изследване и разработване на модел за атестиране на учители по чужд език
(Researching and Developing a Model for Language Teacher Appraisal)“,
представен от Никос Андреу Филипу,
докторант на самостоятелна подготовка
към Катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“ – ФКНФ,
СУ „Св. Климент Охридски“**

**Изготвил становището: доц. д-р Елена Савова, Нов български университет,
п. н. 1.3. Педагогика на обучението по чужд език
(немски език)**

1. Данни за кандидата

Никос Андреу Филипу притежава образование, съчетаващо области от икономическия мениджмънт, педагогиката и филологията. Той е магистър по английски език и литература на СУ „Св. Климент Охридски“, София, България, със специализации „учител по английски език и литература“, „превод“ и „лингвистика“ и бакалавър на Surlus College по бизнес администрация със специализация „Счетоводство“. Има дългогодишен опит като учител по английски език в различни нива на обучение и подготовка за придобиване на сертификати, а също и при обучението на деца със синдром на дефицит на вниманието и дислексия. От 9 години работи като учител по английски език в Първа английска езикова гимназия, София. През месец май 2016 г. е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е посветен на тема, която е особено значима за българското образование и всички свързани с него субекти и процеси. Предметът на изследването – атестирането на учителите по чужд език - сравнително рядко е във фокуса на научните разработки на български език. От друга страна, атестирането на учителите е обект на строго регламентиране в българската образователна система чрез раздел VIII и Приложение 20 на Наредба № 15 от 15. 07. 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. Нормативните документи обаче са разработени за професията „учител“ без оглед на учебния предмет, като в процедурите и документите за атестиране предоставят възможност за отчитане на неговите специфики. Именно особеностите на учебния предмет „чужд език“, които стоят във фокуса на дисертационния труд, както научната гледна точка към предмета на изследването, представляват интерес за атестирането като методически,

образователнополитически и кариерен инструмент за оценяване и професионално развитие на учителите и тяхната работна среда.

3. Познаване на проблема

Дисертационният труд свидетелства за многостранни, съчетаващи различни области, познания и опит на докторанта по отношение на теоретичните концепции, методологията на изследванията и практиката на обучението. Това е дало възможност за подхождане към изследователската проблематика от различни, отчасти нетрадиционни за педагогическите изследвания, перспективи, които обогатяват научните резултати, постигнати чрез дисертационния труд.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследването е напълно адекватна на обекта и предмета. Тя е представена и обяснена изключително обширно, може би заради впечатлението на автора, че подобна методика не е особено разпространена в традиционните педагогически изследвания и има нужда от по-подробна обосновка. Всъщност, именно този тип емпирични изследвания, познати в някои публикации като „експлоративно-интерпретативни“, са особено актуални днес и би трябвало да служат като отправна точка към формирането на по-тясно фокусирани изследователски въпроси. В този смисъл събирането и анализът на данни от автентичната педагогическа действителност, субективните теории и професионалните убеждения на участниците в нея, генерирането и проверката на хипотези на тази основа и съчетаването на качествени и количествени методи, е възможно най-подходящият път, избран от докторанта, към решаването на поставения от него проблем (вж. и стр. 168 от дисертационния труд). Прави впечатление самостоятелното създаване на инструменти за събиране на данни, което може да се счете за един от приносите на дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд, написан на английски език, е с обем от 220 страници. От тях 196 страници съдържат основния текст, в който са интегрирани 9 фигури и 9 таблици. Някои от таблиците съдържат въпросници и матрици за анализ на данни, които биха могли да бъдат изнесени в приложения, въпреки че тяхното съдържание много добре кореспондира с основния текст и допринася за кохерентното му разбиране. В структурно отношение дисертацията се състои от увод и 7 глави, като последната глава съдържа заключение и насоки за бъдеща работа. Библиографията, която обхваща 314 източника на английски, български и гръцки език, свидетелства за източници, които обхващат многостранно и изчерпателно проблематиката.

В увода се обосновава необходимостта от изследването и се поставят неговите цели – създаване на динамичен и гъвкав модел за атестиране на учителите. Представят се методите и структурата на разработката. Забелязва се известно разминаване между описанието и резюмирането на втора и трета глава и техните действителни заглавия и съдържание (срв.

стр... 13 – 14 с втора и трета глава, започващи от стр. 43 и съответно 59). Това, разбира се, не се е отразило върху качеството на дисертационния труд.

Първа, втора и трета глава полагат теоретичните основи на изследването. В тях се засягат въпросите за същността, задачите и професионалната характеристика на учителя по чужд език, като се прави връзка с традиционни и актуални методически концепции. Разглеждат се функциите и актуалните проблеми на атестирането на фона на влияещите върху него обществени, образователнополитически, икономически и институционални фактори в англоезичните страни и в Европейския съюз. Това представяне свидетелства за аналитичен и проникновен подход, както и за много добро познаване на съвременните условия, в които се преподават езици и се формират учителите по чужд език. Обсъдени са много важни теоретични и практически ориентирани модели и дескриптори. Това представяне щеше да бъде обаче по-пълно, ако в него бе отделено внимание и на други известни теоретични и практически ориентирани модели и дескриптори, както и на прилаганата в България система за атестиране (вж. Св. Димитрова, компетентностни модели като този на Шокер- фон Дитфурт, цитираната Наредба № 15 от 2019 г.). Предполагаме, че актуализираната версия на Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, обнародвана на 05.02.2021 г., е публикувана в един по-напреднал етап от разработването на дисертационния труд и затова описанията на компетентностите в Приложение 3 към нея не са коментирани. Независимо от това, разработените по-нататък инструменти и модели са съобразени по оригинален начин с категориите, съдържащи се в посочените източници.

Четвърта глава изяснява методиката на изследването, като се спира и на предимства и ограничения на отделните инструменти за събиране и анализ на данни. Както вече бе споменато, избраната комбинация от методи е представена компетентно и адаптирана към изследването в съответствие с предмета и проблематиката.

В пета глава са представени специално разработените за целта въпросници към учители и студенти, подготвящи се за придобиване на квалификация „учител“, както и есета на студентите. Въпросникът съдържа структурирана част, но и много отворени въпроси, за да се дадат повече възможности за събиране на автентична информация. Есетата са подложени на съдържателен анализ, който служи като основа за извличане на количествени данни. В него, както и в интерпретативния анализ на данните от въпросниците, се отчитат основни категории, засягащи личността, знанията, уменията и професионалната дейност на учителя, както – и това е особено важно – взаимодействието му със средата, в която той изпълнява своите образователни задачи.

В шеста глава се представя логиката на разработване на самия модел на атестиране на учителите и – в съответствие с набеязаните стъпки – на базата на анализа на данните – се извличат ключовите категории. Тези категории се подреждат в т. нар. „референтни групи“ (области на компетентност, нагласи/отношения, дейност и взаимоотношения), образуващи основата на модела. Освен основани на данните, те са и съобразени с актуалните тенденции в езиковото образование (стр. 183). За прилагането им са разработени удобни и прегледни инструменти, като формуляри за атестиране по области на компетентност и добре

обосновани скали за оценяване (стр. 185-187). На стр. 191 и 192 е онагледено прилагането на модела като цикличен двугодишен процес, в който си взаимодействат дейност, оценка, саморефлексия и професионално развитие.

Разработеният модел за атестация на учителите притежава следните оригинални, приносни качества:

- Моделът е разработен на основата на автентични данни за професионалните убеждения и опит на настоящите и бъдещите учители;
- Моделът отчита спецификите на учебния предмет „чужд език“ и свързаните с тях нужди на учителите по чужд език;
- Моделът се съобразява с институционалната, професионалната и свързаната с учебния предмет среда, в която действа и се развива учителят по чужд език и в този смисъл съзнателно е изграден като „отворен“.
- Моделът, както и описанията на етапите (стр. 192 - 197) и препоръките (стр. 199 – 201), свързани с неговото прилагане, биха могли да бъдат полезни при вземане на личностни, институционални и образователно-политически решения относно атестирането и професионалното развитие на учителите по чужд език.

В заключение може да се направи изводът, че качествата на дисертационния труд дават основание той да бъде оценен положително.

6. Преценка за публикациите по дисертационния труд и автореферата

Авторефератът е представен на български език и до голяма, въпреки че не в пълна степен, адекватно отразява съдържанието на дисертацията. Цитираните 4 публикации по темата на дисертационния труд задълбочават и разширяват отделни негови аспекти.

7. Заключение

Представените документи показват, че обучението и процедурата по защита на дисертационния труд съответстват на изискванията на ЗРАС.

Ето защо предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Никос Андреу Филипу образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по.. (Методика на обучението по английски език).

30. 09. 2022 г.

Доц. д-р Елена Савова